

ภาษาอังกฤษกับการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ

ดร.ชัยฤทธิ์ ทองรอด¹

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเป็นการพัฒนา
มาจาก สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (The Association of South East Asian Nation : ASEAN) ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 โดยมี 5 ประเทศ เป็นผู้ก่อตั้ง คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมาบรูไน เวียดนาม สาธารณรัฐประชาชนลาว และเมียนมา ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก และในปี 2542 รวมถึง ประเทศกัมพูชา ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกล่าสุด ทำให้ สมาคมประชาชาติฯ มีสมาชิกทั้งหมด 10 ประเทศ ปัจจุบันอาเซียนเป็นกลุ่มเศรษฐกิจภูมิภาคขนาดใหญ่ มีประชากรรวมกันเกือบ 500 ล้านคนจาก 7,000 ล้านคนทั่วโลก

ในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ที่ อินโดนีเซีย เมื่อวันที่ 7 ตุลาคม 2546 ผู้นำแต่ละ ประเทศได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก ได้แก่ ประชาคมการเมือง และความมั่นคงอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและ วัฒนธรรมอาเซียน โดยเฉพาะเสาหลักที่สองได้แก่ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่จะรวมตัวเป็นประชาคม เศรษฐกิจภายในปี 2558 (ค.ศ. 2015) ประเทศใน อาเซียนได้จัดทำแผนงานในด้านเศรษฐกิจต่าง ๆ หรือพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) จากการเป็นตลาดเดียวและฐาน

การผลิตร่วม ทำให้มีการเคลื่อนย้ายสินค้า ย้ายเงินทุน บริการ การลงทุน และแรงงานฝีมืออย่างเสรี

ปี 2558 จะเป็นการเริ่มต้นของประชาคม เศรษฐกิจอาเซียนทั้ง 10 ประเทศดังกล่าวที่จะเอื้อ ประโยชน์ซึ่งกันและกัน แม้ว่าจะเลื่อนการเปิดไป เป็นปลายปีก็ตาม เหลือเวลาอีกไม่นานนัก แต่ละ ประเทศมีการเตรียมตัวเพื่อรองรับเศรษฐกิจที่จะ ขยายตัวอีกสองปีข้างหน้า หนึ่งใน การเตรียมตัวคือ การเรียนภาษาซึ่งเป็นการเรียนภาษาของประเทศ เพื่อนบ้าน ส่วนการเตรียมตัวในด้านอื่น ๆ ยังไม่ได้ คืบหน้าอย่างใด เมื่อถึงเวลาจริง ๆ กลัวว่าเราเองจะ เสียเปรียบเพื่อนบ้านในการเข้ามาดำเนินธุรกิจ ใน ประเทศ

การเคลื่อนย้ายแรงงานอย่างเสรี ในปี พ.ศ. 2558 คนส่วนใหญ่เข้าใจว่าแรงงานในกลุ่มประชาคม อาเซียนจะมีการโยกย้ายกันไปทำงานยังประเทศใน อาเซียนอย่างสะดวกสบาย แต่ความจริงไม่ได้ง่าย อย่างที่คิด เนื่องจากภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจ อาเซียนเน้นการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือเท่านั้น (แก้วขวัญ ตั้งติพิงศ์กุล, 2555) และโอกาสของ แรงงานไทยที่ต้องการทำงานในประชาคมอาเซียนนั้น มีมาน้อยแค่ไหน แรงงานกลุ่มไหนที่ได้ประโยชน์ และทำอย่างไรจึงจะได้รับประโยชน์จากข้อตกลง ดังกล่าวได้ ปัญหาหนึ่งของตลาดแรงงานไทยคือ ความไม่สมดุลของโครงสร้างแรงงาน ความไม่สมดุล ของตลาดแรงงานทั้งระดับสูงและระดับบน ทั้งใน

¹อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ สาขาการจัดการสาระและการสร้างคุณค่า มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

ด้านปริมาณและคุณภาพ กล่าวคือ ขาดแคลนแรงงานระดับล่าง (ประถมศึกษาและมัธยมศึกษา แต่มีแรงงานส่วนเกินระดับอุดมศึกษาอยู่มาก และมีปัญหาวิชาชีพที่เรียนมาไม่ตรงกับความต้องการของตลาด เนื่องจากภายใต้กรอบประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเน้นการเคลื่อนย้ายแรงงานฝีมือ (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2013) ต้องได้รับใบอนุญาตทำงานจากประเทศนั้นและต้องขึ้นทะเบียนวิชาชีพ (รับรองคุณสมบัติวิชาชีพ อาจต้องมีการทดสอบตามมาตรฐานที่กำหนด) ในประเทศปลายทาง ซึ่งจากการตอบความตกลงให้เคลื่อนย้ายหรือแลกเปลี่ยนแรงงานได้อย่างเสรีและถูกกฎหมาย เพื่อเป็นการเพิ่มอัตราการแข่งขันทางเศรษฐกิจในภูมิภาคโลก ส่งเสริมอาเซียนให้เป็นตลาดเดียว และมีฐานการผลิตร่วมกัน โดยจะเริ่มในปี พ.ศ. 2558 ระหว่างประเทศสมาชิกทั้ง 10 ประเทศเฉพาะ 7 สาขา (สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2013) ได้แก่

1. วิชาชีพเกี่ยวกับการรักษาหรือการแพทย์ (medical services)
 2. วิชาชีพเกี่ยวกับทันตกรรม (dental services)
 3. วิชาชีพพยาบาล (nursing services)
 4. วิชาชีพด้านวิศวกรรม (engineering services)
 5. วิชาชีพด้านสถาปัตยกรรม (architectural services)
 6. วิชาชีพเกี่ยวกับการสำรวจหรือนักสำรวจ (surveying qualification)
 7. วิชาชีพบัญชี (accountancy services)
- และเมื่อไม่นานมานี้ก็ได้มีการตกลงให้เพิ่มวิชาชีพด้านการโรงแรมและการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมา (hotel services and tourism) เมื่อมีการเปิดโอกาสให้มีการเคลื่อนย้ายแรงงาน โดยสิทธิในการประกอบวิชาชีพในประเทศผู้รับจะอยู่ ภายใต้เงื่อนไข

ของกฎหมายและข้อบังคับของประเทศผู้รับ โดยกำหนดหลักสูตรการท่องเที่ยวแห่งอาเซียนสำหรับ 2 สาขาได้แก่ สาขาที่พัก (Hotel Services) และสาขาการเดินทาง (Travel Services) 6 แผนก 32 ตำแหน่งงาน (วิชาชีพท่องเที่ยว กับ AEC, 2555)

แม้แต่ในแรงงานในระดับฝีมือ ประเทศไทยยังมีจุดอ่อนอย่างมากเกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร นอกจากต้องเรียนภาษาท้องถิ่นของประเทศนั้นแล้ว ภาษาอังกฤษที่เราเรียนมาตั้งแต่ชั้นประถม และเป็นภาษากลาง เราก็ไม่สามารถที่จะใช้สื่อสารกับชาวต่างชาติได้ จนถึงระดับมหาวิทยาลัยที่ต้องออกไปทำงาน ในไม่ช้าภาษาอังกฤษที่เรียนมาก็ไม่สามารถจะสื่อสารได้ สาเหตุนี้เองจะทำให้แรงงานไทยสูญเสียโอกาสในการไปทำงานยังกลุ่มประเทศดังกล่าว แต่ประเทศอื่น ๆ กลับมีโอกาสเข้ามาทำงานในประเทศไทยได้ เมื่อภาษาอังกฤษมีความสำคัญ และได้ถูกกำหนดเป็นภาษากลางในการสื่อสาร ทำให้หลายฝ่ายเป็นห่วงปัญหาการใช้ภาษาอังกฤษที่ต่ำกว่าประเทศเพื่อนบ้าน เมื่อเปรียบเทียบกับประเทศในอาเซียนด้วยกันพบว่าคนไทยสื่อสารภาษาอังกฤษเพียง 10 เปอร์เซ็นต์ของประชากรในประเทศ และอยู่ในอันดับที่ 5 ของประเทศในประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนโดยมีสิงคโปร์มาเป็นอันดับหนึ่งที่มีคนใช้ภาษาอังกฤษ 71 เปอร์เซ็นต์ ฟิลิปปินส์ บรูไน ดารุสสลาม มาเลเซีย และไทย ตามลำดับ (ภาษาอังกฤษของคนไทยอยู่ตรงไหนในอาเซียน, 2012)

นอกจากนั้นการจัดอันดับของ English Proficiency Index (EFI) ที่แบ่งออกเป็น 5 ระดับ คือ กลุ่มประเทศที่มีทักษะภาษาอังกฤษระดับสูงมาก ระดับสูง ระดับปานกลาง ระดับต่ำ และระดับต่ำมาก ปรากฏว่า ประเทศไทยถูกจัดอยู่ใน “ระดับต่ำมาก” ทั้งยังอยู่ในลำดับที่ต่ำกว่าอินโดนีเซียและเวียดนามเสียอีก (กรุงเทพธุรกิจ, 2555) หากเทียบคะแนน TOEFL ของนักศึกษาในประเทศอาเซียนพบว่า สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์ คะแนนสูงกว่า 550 ส่วน

ประเทศที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่า 500 ได้แก่ พม่า เวียดนาม และกัมพูชา ส่วนประเทศไทยมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่า 500 คะแนน ซึ่งอยู่ในระดับเดียวกับบัณฑิตจากประเทศลาว (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556) เมื่อภาษาอังกฤษ เป็นภาษากลางในการสื่อสารของกลุ่มประเทศอาเซียน แต่จากผลสำรวจของสำนักวิจัยต่าง ๆ อดเป็นห่วงไม่ได้ว่าการเคลื่อนย้ายแรงงานประเทศเราจะไปได้อย่างไร เมื่อเทียบกับประเทศในกลุ่มประเทศอาเซียนด้วยกัน

ถึงเวลาแล้วหรือยังที่ประเทศไทยจะให้ความสำคัญกับการเรียนภาษาอังกฤษอย่างจริงจังตั้งแต่ชั้นประถม พร้อมทั้งปรับการเรียน การสอนให้สอดคล้องกับการใช้งานในปัจจุบัน ทำอย่างไรจะให้การสื่อสารกับชาวต่างชาติรู้เรื่อง จากการเรียนภาษาอังกฤษของไทยเน้นไปที่การใช้ไวยากรณ์เป็นหลักตั้งแต่ต้นจนถึงมหาวิทยาลัย แต่ไม่สามารถพูดได้ ภาษาอังกฤษไม่ได้ใช้สำหรับการไปทำงานต่างประเทศเท่านั้น

แม้แต่การทำงานในประเทศไทยก็มีความสำคัญไม่แพ้กัน เนื่องจากจะมีนักลงทุนในกลุ่มประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนเข้ามาเปิดกิจการในประเทศเราเหมือนกัน ภาษาอังกฤษจึงกลายเป็นภาษากลางโดยอัตโนมัติ โดยเฉพาะ 7 สาขาวิชาชีพที่เป็นอาชีพนำร่อง ที่ต้องแสดงให้ประเทศในอาเซียนเห็นว่าเราสามารถจะสื่อสารภาษาอังกฤษได้ไม่แพ้ชาติอื่นเหมือนกัน ต้องยอมรับกันอย่างไม่อายปฏิเสธได้ คือประสิทธิภาพของการศึกษาภาษาอังกฤษในประเทศไทย ยังเทียบกับประเทศมาเลเซีย สิงคโปร์ หรือฟิลิปปินส์ ไม่ได้ แม้จะเรียนภาษาอังกฤษตั้งแต่เด็ก แต่ยังขาดทักษะในการสื่อสาร เราสอนให้ท่องจำศัพท์ภาษาอังกฤษเพื่อเอามาสอบมากกว่าการที่จะได้ใช้ความคิด ในการเขียน การอ่าน การพูด การฟัง ทักษะที่สำคัญเหล่านี้ หากไม่รีบแก้ไข การศึกษาของชาตินาคงคงเป็นได้แค่ศูนย์กลางระดับกลางเท่านั้นเอง

เอกสารอ้างอิง

- แก้วขวัญ ตั้งติพงศ์กุล. (2555). วิฤติแรงงานไทย. *เศรษฐกิจ' ธรรมศาสตร์ ตลาดวิชา*. 4(13), 1-3.
- ภาษาอังกฤษของคนไทย อยู่ตรงไหนในอาเซียน. (2012). ค้นเมื่อ 4 ตุลาคม 2556, จาก <http://th.jobsdb.com/th/th/Resources/JobSeederarticle/englishskill?ID=6354>
- วิชาชีพท่องเที่ยว กับ AEC. (2555 ธันวาคม 8). ค้นเมื่อ 5 พฤศจิกายน 2556, จาก <http://www.thai-aec.com/635#ixzz2ld7mYgRc>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556). *มหาวิทยาลัยของไทยกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน*. ค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2556. จาก <http://www.nic.go.th/gsic/uploadfile/university-asean.pdf>
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2013TDRI: โอกาสของแรงงานไทยใน AEC. ค้นเมื่อ 12 พฤศจิกายน 2556, จาก <http://tdri.or.th/tdri-insight/prachatai201323/>
- สราวุธ ไพฑูรย์พงษ์. (2013, สิงหาคม 10). ตลาดงาน AEC ไม่ง่าย..อย่างที่คิด. *สยามธุรกิจ*, ค้นเมื่อ 22 พฤศจิกายน 2556, จาก http://www.siamturakij.com/home/news/display_news.php?news_id=413372023
- ASEAN Insight: ทักษะภาษาอังกฤษกับอาเซียน. (2555, กรกฎาคม 3). *กรุงเทพธุรกิจ*. ค้นเมื่อ 21 ตุลาคม 2556, จาก http://pr.trf.or.th/index.php?option=com_content&layout=blog&id=76&Itemid=100&limitstart=30